

LEVENT ERKAN

Türkiye'nin İstihdam Stratejisi Nerede?

Türkiye'nin mevcut belki de en büyük sorunu İşsizlik... İstihdamı artırabilirsek, daha kaliteli işçi, işveren ve çalışanlarımız olursa, verimli bir şekilde reel gelişmemizin altını doldurarak devam edebiliriz.

İstihdam'ın önemi ve ihtiyaçları bilinmeyen birşey değil. Bu sebeple uzun süredir istihdam projelerinde yer alan, bu alanda proje teklifleri hazırlayan, şu sıralar uygulanmakta olan İstihdam Projelerinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ile beraber yer alan Proje Koordinatörü Onur Kayalar ve İstihdam Projeleri Hibe Uzmanı Gaye Erkan ile bu konular üzerinde konuştuk. Avrupa Birliği'ne (AB) katılım çerçevesinde istihdam alanındaki bazı projeleri ve etkilerini tartıştık; İŞKUR'daki gelişmeleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çalışmalarını düşünerek projeler bazında beraber bir derleme yaptık. Aslında bu projeler, Türkiye'de hala bir ulusal istihdam stratejisi üzerine uzlaşma sağlanıp, halk ile paylaşılmasa da, çok ciddi gelişmelerin altyapısını oluşturacak. Zamanı geldiğinde, bu projelerin çıktılarının ulusal istihdam stratejisini ciddi ölçüde destekleyebileceği üzerinde hemfikir olduk.

Onur Kayalar

Gaye Erkan

Günümüz global ekonomisinde krizle yüzleşmiş birçok ülkeyle kıyaslandığında Türkiye, az zarar görmüş ve güçlü ekonomik duruşunu sürdürmüş olmasına rağmen işsizlik ve istihdam sorunu kronik sorunlardan biri olmaya devam etmekte. İstihdam alanında, farklı düzeylerde birçok çalışma gerek kamu gerekse sivil toplum kuruluşları tarafından ele alınmakta. Avrupa Birliği'ne katılım süreci de bu ve benzeri çalışmaların yerel ve merkezi düzeyde uygulanmasında katalizör görevi görmekte ve kamu politikalarının ve özel sektörün istihdam sorununa odaklanmasını teşvik etmekte.

Ekim 2005'te Türkiye'nin AB'ye katılım müzakerelerinin başlamasıyla hız kazanan katılım süreci, kamu kurumlarının hemen her alanda yeni projeleriyle devam etmektedir. Her altı aylık dönemde müzakereye açılan fasıllar arasında yer alan 19. fasıl olan "Sosyal Politika ve İstihdam", istihdam politikalarının öncelikli olarak ele alınması ve hayata geçirilmesi gereğini doğurdu. Bu doğrultuda, her yıl sonunda yayımlanan ilerleme raporlarında, Türkiye'de sosyal politika ve istihdam alanındaki gelişmeler detaylı değerlendirmeye tabi tutulmakta.

Sosyal Politika ve İstihdam faslı, bu kapsamda yapılan tüm proje çalışmalarını içermektedir. İstihdam alanında İŞKUR'un faydalanıcısı olduğu çeşitli projeler 2004 yılından bu yana yürütülmekte olup, bunlar Türkiye'nin katılım ortaklığı öncelikleri doğrultusunda uygulanmaktadır. 2004 yılında başlatılan "Aktif İşgücü Programları" Projesi, istihdam projelerinin en önemli kilometre taşlarından. Bu proje çerçevesinde, Türkiye'nin ve AB'nin mevcut istihdam politikaları irdelenmiş, İŞKUR hizmetlerinin modernizasyonu sağlanmış ve 50 M avruluk bir hibe programı ile 240'ın üzerinde mikro-istihdam projesi finanse edilmiştir. Takip eden dönemde, yine İŞKUR'un yürütmüş olduğu "Aktif İşgücü Programları II" Projesi hayata geçirilmiş, bu defa, benzer amaçlar doğrultusunda kadınların ve gençlerin istihdam edilebilirliğinin artırılmasına odaklanılmıştır. Söz konusu teknik destek projesi kapsamında 20 M avro, hibe olarak istihdamın artırılmasına yönelik 100'ü aşkın mikro projeye dağıtılmış ve istihdam politikası altyapı ve kapasite geliştirme çalışmaları sürdürülmüştür.

Yapılan bu çalışmaların daha kapsamlı bir devamı olarak, yakın dönemde kamu istihdam hizmetlerinin iyileştirilmesini ve Türkiye'de istihdamın artırılmasını amaçlayan projeler uygulamaya konulmuştur. Bu projelerden ilki, İŞKUR'un ve tüm ilgili paydaşların merkezi ve yerel teşkilatlarına teknik destek sağlayarak kapasite geliştirilmesini hedefleyen "Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi" Projesidir. Bu proje kapsamında kapasite geliştirmeye yönelik faaliyetler, kamu istihdam hizmetlerinde bilişim teknolojileri araçlarının geliştirilmesi, araştırma ve analizlerin yönetimi, iletişim ve tanıtım faaliyetleri ve daha iyi politika oluşturmaya yönelik öğelerin oluşturulması gibi çalışmalar bulunmaktadır. Ocak 2011'de başlayan ve 2013 yılının ilk yarısının sonunda tamamlanacak olan proje çerçevesinde özellikle, eğitim, staj ve değişim programları ve çalışma ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi yoluyla İŞKUR hizmetlerinin modernizasyonu devam ettirilmekte; İŞKUR'un internet aracılığıyla sağladığı hizmetler geliştirilmekte, gençler ve yeni mezunlar için "staj eşleştirme sistemleri" kurulmaktadır. Yine bu proje ile İŞKUR İl Müdürlüklerinin vermekte olduğu "iş danışmanlığı" hizmetleri geliştirilmekte ve bu hizmetlerin, çalışan, işsiz ve işveren grupları arasında duyurulması ve tanıtılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Proje kapsamında İŞKUR hizmetlerine erişimin artırılmasına yönelik faaliyetlere örnek olarak, Eylül-Kasım 2011 tarihleri arasında Karadeniz, Doğu ve Orta Anadolu bölgelerinde toplam 23 ili ziyaret edecek ve halkla birebir görüşmeler yaparak İŞKUR'un sağlamakta olduğu hizmetlerle ilgili bilgilendirme yapacak bir "İŞKUR Otobüsü" yola çıkacaktır.

İstihdam alanında İŞKUR tarafından yürütülmekte olan ikinci bir proje de kadın istihdamının artırılmasını hedeflemektedir. Mart 2011'de başlayan ve süresi 21 ay olan "Türkiye'de Kadın İstihdamının Geliştirilmesi" Projesi kapsamında kadınların istihdamını ve işgücüne katılımını artırmak amacıyla saha araştırmaları ve işgücü piyasası analizleri yapılmaktadır. Bu analizleri takiben kadınların istihdamına yönelik "kadın odaklı" aktif işgücü modeli geliştirilecek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetken mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır. Bunların yanı sıra, aynı amaçlara yönelik geniş kapsamlı bir farkındalık artırma kampanyası proje boyunca yürütülecektir.

Son olarak, Türkiye'de genç istihdamının artırılmasını hedefleyen üçüncü İŞKUR projesi ise yakın gelecekte uygulamaya başlanacaktır. Bu projenin 24 aylık uygulama süreci boyunca genç istihdamını ve gençlerin işgücüne katılımını artırmak amacıyla gençlerin girişimcilik kapasiteleri güçlendirilecek, "Genç Girişimciliğine Destek" Modeli geliştirilecek, gençlerin staj ve yerinde eğitim olanaklarına erişiminin artırılmasında ve bu amaçla gençler ve staj olanağı sağlayabilecek işyerleri arasında bir iletişim ağı kurulacak ve konuya ilişkin eylem planları hazırlanacaktır. Proje kapsamındaki söz konusu hizmetler, 15-29 yaşları arasındaki üniversite, lise ve dengi ve ortaokul mezunu, halen eğitimine devam eden ve okulu terk eden veya daha düşük seviyede öğrenim görmüş gençlerin ve kadınların hem girişimcilik kapasitelerini artırmak hem de staj ve yerinde öğrenim olanaklarını artırarak iş bulma imkânlarını güçlendirmek yoluyla işgücüne katılımlarının ve istihdamın artırılmasını hedeflemektedir.

Bahsi geçen kadın ve genç istihdamının geliştirilmesi odaklı projelerin uygulamada olan hibe programları da bulunmaktadır. Bu hibe programları kapsamında kadın istihdamının güçlendirilmesine ve genç istihdamının geliştirilmesine yönelik yaklaşık 40 M avroluk toplamda 250'yi aşkın hibe projesi hayata geçirilmiştir.

Yukarıda bahsettiğimiz projeler ve Türkiye'de istihdama ilişkin benzer çalışmaların aynı ivme ile sürmesi gerekliliğı tartışılmaz. Bu doğrultuda AB'ye katılım sürecinin getirdiğı istihdama ilişkin öncelikler, Türkiye tarafından bu çalışmalara vesile olarak görülmekte ve ulusal istihdam politikaları ile paralellik göstermektedir. Buna karşın, son dönemde çalışmaları süren Ulusal İstihdam Stratejisi'nin de en kısa zamanda sonlandırılması ve uygulamaya konulması, Türkiye'nin sağlam temeller üzerine oturan bir istihdam politikası ile güçlü siyasi iradeyi de arkasına alarak hareket etmesi için elzem olarak görülmektedir.